

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

«Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2014/60/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15^{ης} Μαΐου 2014 σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών, που έχουν απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος κράτους-μέλους»

Άρθρο 1

Σκοπός- Αντικείμενο

(άρθρα 1, 3 της Οδηγίας)

1. Αντικείμενο του παρόντος νόμου είναι η προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2014/60/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15^{ης} Μαΐου 2014 σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών, τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ή οριστεί από κράτος μέλος ως εθνικός θησαυρός και έχουν απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος του εν λόγω κράτους-μέλους.
2. Με τις διατάξεις του παρόντος ρυθμίζονται η διαδικασία και οι όροι, σύμφωνα με τους οποίους επιστρέφονται τα πολιτιστικά αγαθά, που έχουν απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος κράτους μέλους.

Άρθρο 2

Ορισμοί

(άρθρο 2 της Οδηγίας 2014/60/ΕΕ)

Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

- 1) «Πολιτιστικό αγαθό»: ένα αγαθό το οποίο, πριν ή μετά την παράνομη απομάκρυνσή του από το έδαφος κράτους-μέλους, έχει χαρακτηριστεί ή οριστεί από κράτος αυτό ως «εθνικός θησαυρός καλλιτεχνικής, ιστορικής ή αρχαιολογικής αξίας» κατ' εφαρμογή της εθνικής

νομοθεσίας ή των εθνικών διοικητικών διαδικασιών κατά την έννοια του άρθρου 36 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- 2) «Παράνομα απομακρυνθέν από το έδαφος κράτους-μέλους»:
 - α) Απομακρυνθέν από το έδαφος κράτους-μέλους κατά παράβαση των κανόνων του, σχετικά με την προστασία των εθνικών θησαυρών ή κατά παράβαση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 116/2009, ή
 - β) Μη επιστραφέν μετά την παρέλευση της προθεσμίας για νόμιμη προσωρινή απομάκρυνση ή κατά παράβαση ενός από τους άλλους όρους της προσωρινής αυτής απομάκρυνσης.
- 3) «Αιτούν κράτος-μέλος»: το κράτος-μέλος από το έδαφος του οποίου έχει απομακρυνθεί παράνομα το πολιτιστικό αγαθό.
- 4) «Κράτος-μέλος προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση»: το κράτος-μέλος στο έδαφος του οποίου βρίσκεται το πολιτιστικό αγαθό, που έχει απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος άλλου κράτους-μέλους.
- 5) «Επιστροφή»: η υλική επαναφορά του πολιτιστικού αγαθού στο έδαφος του αιτούντος κράτους-μέλους.
- 6) «Νομέας»: το πρόσωπο που έχει τη φυσική εξουσία επί του πολιτιστικού αγαθού για ίδιο λογαριασμό.
- 7) «Κάτοχος»: το πρόσωπο που έχει τη φυσική εξουσία επί του πολιτιστικού αγαθού για λογαριασμό τρίτου.
- 8) «Δημόσιες συλλογές»: οι συλλογές, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως δημόσιες, σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους-μέλους, του οποίου αποτελούν ιδιοκτησία, ή αποτελούν ιδιοκτησία τοπικής ή περιφερειακής αρχής του εν λόγω κράτους μέλους ή οργανισμού εδρεύοντος στην επικράτεια του εν λόγω κράτους-μέλους, υπό την προϋπόθεση ότι ο οργανισμός αποτελεί ιδιοκτησία του εν λόγω κράτους-μέλους ή τοπικής ή περιφερειακής αρχής ή χρηματοδοτείται σε σημαντικό βαθμό από το εν λόγω κράτος-μέλος ή από τοπική ή περιφερειακή αρχή.

Άρθρο 3

Πεδίο Εφαρμογής

(άρθρα 14, 15 παράγραφος 2 της Οδηγίας)

Οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται για τα πολιτιστικά αγαθά που απομακρύνθηκαν παράνομα από το έδαφος της Ελλάδας μετά την 1^η Ιανουαρίου 1993, καθώς και στις αιτήσεις επιστροφής πολιτιστικών αγαθών,

που απομακρύνθηκαν παράνομα από το έδαφος άλλων κρατών-μελών πριν από την 1^η Ιανουαρίου 1993.

Άρθρο 4

Αρμόδια Κεντρική Αρχή

(άρθρα 4 εδάφιο 1, 5 περίπτ.1 έως 6, 17 παράγ. 1 της Οδηγίας)

Αρμόδια κεντρική αρχή του Ελληνικού Κράτους για την εφαρμογή του παρόντος νόμου ορίζεται το Τμήμα Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών της Διεύθυνσης Διαχείρισης Εθνικού Αρχείου Μνημείων, Τεκμηρίωσης και Προστασίας Πολιτιστικών Αγαθών του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, το οποίο έχει τις εξής αρμοδιότητες:

- 1) Αναζητά, μετά από αίτηση κράτους-μέλους, συγκεκριμένο πολιτιστικό αγαθό που έχει απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφός του, καθώς επίσης την ταυτότητα του νομέα ή του κατόχου του. Η αίτηση αυτή πρέπει να περιλαμβάνει κάθε πληροφορία χρήσιμη προς διευκόλυνση της έρευνας σχετικά, ιδίως, με το πού βρίσκεται πράγματι ή εικάζεται ότι βρίσκεται το πολιτιστικό αγαθό.
- 2) Απευθύνει κοινοποίηση στα ενδιαφερόμενα κράτη-μέλη σε περίπτωση ανακάλυψης πολιτιστικού αγαθού στην Ελληνική Επικράτεια, εάν ευλόγως μπορεί να συναχθεί ότι το εν λόγω αγαθό απομακρύνθηκε παράνομα από το έδαφος άλλου κράτους-μέλους.
- 3) Διευκολύνει τις αρμόδιες αρχές του αιτούντος κράτους-μέλους να εξακριβώσουν, αν το εν λόγω αγαθό αποτελεί πολιτιστικό αγαθό. Εάν η εξακρίβωση δεν γίνει μέσα σε προθεσμία έξι μηνών από την κοινοποίηση στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος που προβλέπεται στην παράγραφο 2, δεν εφαρμόζονται οι παράγραφοι 4 και 5.
- 4) Λαμβάνει, αν χρειαστεί, και σε συνεργασία με το ενδιαφερόμενο κράτος-μέλος, τα αναγκαία μέτρα για την υλική συντήρηση του πολιτιστικού αγαθού.
- 5) Εμποδίζει με τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων, κάθε πράξη με την οποία το πολιτιστικό αγαθό μπορεί να διαφύγει από τη διαδικασία επιστροφής.
- 6) Μεσολαβεί μεταξύ του νομέα ή του κατόχου και του αιτούντος κράτους-μέλους για την επιστροφή του πολιτιστικού αγαθού. Για το σκοπό αυτό μπορεί, με την επιφύλαξη του άρθρου 5, να υποβληθεί η αίτηση στην κρίση διαιτητικής επιτροπής, εφόσον το αιτούν κράτος-μέλος και ο νομέας ή ο κάτοχος δώσουν ρητή συγκατάθεση. Η Επιτροπή αποτελείται από το νομικό σύμβουλο του Υπουργείου

Πολιτισμού και Αθλητισμού ή άλλο νομικό σύμβουλο, υποδεικνυόμενο από τον Πρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ως πρόεδρο και από δύο διαιτητές, εκ των οποίων ο ένας υποδεικνύεται από το αιτούν κράτος-μέλος και ο άλλος από το νομέα ή κάτοχο και αποφασίζει σύμφωνα με τις περί διαιτησίας διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, όπως ισχύουν. Τα έξοδα της διαιτησίας και η αμοιβή του προέδρου, των διαιτητών και του γραμματέα ορίζονται με απόφαση της Επιτροπής, προκαταβάλλονται δε από το επισπεύδον μέρος και επιβάλλονται εν όλω ή εν μέρει τελικώς στο ηττώμενο μέρος.

- 7) Απευθύνει αίτηση προς τα κράτη-μέλη αναζητώντας συγκεκριμένο πολιτιστικό αγαθό που έχει απομακρυνθεί παράνομα από το ελληνικό έδαφος, καθώς επίσης και την ταυτότητα του νομέα ή του κατόχου του.
- 8) Διευκολύνει το κράτος-μέλος, το οποίο γνωστοποίησε στις ελληνικές αρχές την ύπαρξη στο έδαφός του πολιτιστικού αγαθού, που έχει απομακρυνθεί παράνομα από το ελληνικό έδαφος, να εξακριβώσει, εάν το εν λόγω αγαθό αποτελεί πολιτιστικό αγαθό, που υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου.
- 9) Προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες για την άσκηση αγωγής ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου του κράτους-μέλους, στο έδαφος του οποίου βρίσκεται πολιτιστικό αγαθό, που έχει παράνομα απομακρυνθεί από το ελληνικό έδαφος κατά του νομέα ή του κατόχου, με αίτημα την επιστροφή του πολιτιστικού αγαθού που έχει απομακρυνθεί παράνομα από το ελληνικό έδαφος.
- 10) Υποβάλλει στην Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης έως τις 18 Δεκεμβρίου 2020 και στη συνέχεια κάθε πέντε έτη έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του παρόντος νόμου και της Οδηγίας 2014/60/ΕΕ.

Άρθρο 5

Δικαστική Προστασία

(άρθρα 6, 16 της Οδηγίας)

1. Το αιτούν κράτος-μέλος μπορεί να ασκήσει αγωγή κατά του νομέα, ή του κατόχου, με αίτημα την επιστροφή του πολιτιστικού αγαθού που έχει απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφός του. Στο δικόγραφο της αγωγής πρέπει με ποινή το απαράδεκτο να επισυνάπτονται: α) έγγραφο, στο οποίο περιγράφεται το πολιτιστικό αγαθό και βεβαιώνεται ότι αυτό αποτελεί πολιτιστικό αγαθό και β) έγγραφη δήλωση των αρμοδίων αρχών του αιτούντος κράτους ότι αυτό αποτελεί πολιτιστικό αγαθό και ότι

απομακρύνθηκε παράνομα από το έδαφός του. Η αγωγή αυτή υπάγεται στην αρμοδιότητα του Μονομελούς Πρωτοδικείου που δικάζει κατά την τακτική διαδικασία.

2. Το αιτούν κράτος-μέλος μπορεί ακόμη να ζητήσει τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων κατά του νομέα ή του κατόχου. Ιδίως μπορεί να ζητήσει την απαγόρευση πράξεων νομής ή κατοχής, ή και την επιδίκαση σε αυτό της νομής του πολιτιστικού αγαθού. Στην τελευταία περίπτωση εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 733 και 734 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

3. Ο παρών νόμος δεν θίγει τη δυνατότητα άσκησης, σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο, αγωγών και ποινικών δώξεων εκ μέρους της Ελλάδας ή και του κυρίου ή του νομέα του κλαπέντος πολιτιστικού αγαθού.

Άρθρο 6

Ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις επιστροφές πολιτιστικών αγαθών

(άρθρο 7 και τρία τελευταία εδάφια του άρθρου 5 της Οδηγίας)

1. Η κεντρική αρχή που ορίζεται στο άρθρο 4, ενημερώνει αμελλητί την κεντρική αρχή του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση επιστροφής πολιτιστικού αγαθού ότι ασκήθηκε αγωγή της Ελληνικής Κυβέρνησης για την επιστροφή του εν λόγω αγαθού. Η ίδια αρχή ενημερώνει αμελλητί τις κεντρικές αρχές των λοιπών κρατών-μελών όταν λαμβάνει αίτηση με αντικείμενο την επιστροφή παρανόμως διακινηθέντος πολιτιστικού αγαθού.

2. Κάθε ανταλλαγή πληροφοριών πραγματοποιείται μέσω της μονάδας του συστήματος πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά, η οποία θεσπίστηκε με τον Κανονισμό ΕΕ αριθ. 1024/2012 Internal Market Information (IMI), σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές διατάξεις περί προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικής ζωής, χωρίς να θίγεται η δυνατότητα της αρμόδιας κεντρικής αρχής να προσφεύγει σε άλλους τρόπους ενημέρωσης πλην του IMI.

3. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού, μετά από σχετική εισήγηση της Κεντρικής Αρχής του άρθρου 4, μπορεί να επιτραπεί η πρόσβαση και άλλων υπηρεσιών στο IMI για τους σκοπούς του παρόντος νόμου.

Άρθρο 7**Παραγραφή****(άρθρο 8 της Οδηγίας)**

1. Η αξίωση του άρθρου 5 για την επιστροφή πολιτιστικού αγαθού παραγράφεται μετά την παρέλευση τριών (3) ετών από την ημερομηνία κατά την οποία η αρμόδια κεντρική αρχή του αιτούντος κράτους-μέλους έλαβε γνώση του τόπου, στον οποίο βρισκόταν το πολιτιστικό αγαθό και της ταυτότητας του νομέα ή του κατόχου του και σε κάθε περίπτωση μετά την παρέλευση τριάντα (30) ετών από την ημερομηνία, κατά την οποία το πολιτιστικό αγαθό απομακρύνθηκε παράνομα από το έδαφος του αιτούντος κράτους-μέλους.

2. Αν το πολιτιστικό αγαθό αποτελεί τμήμα δημόσιας συλλογής, όπως ορίζεται στην παράγραφο 8 του άρθρου 2, ή ανήκει σε καταλόγους εκκλησιαστικών ή άλλων θρησκευτικών ιδρυμάτων και υπόκειται σε ειδικό σύστημα προστασίας στα κράτη μέλη, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, η αγωγή για επιστροφή παραγράφεται μετά από παρέλευση εβδομήντα πέντε (75) ετών, εκτός αν υπάρχουν διμερείς συμφωνίες μεταξύ κρατών μελών που ορίζουν προθεσμία μεγαλύτερη των εβδομήντα πέντε (75) ετών, ή εάν η αγωγή είναι απαράγραφτη σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους-μέλους.

3. Η αγωγή για επιστροφή δεν γίνεται δεκτή, εάν η απομάκρυνση του πολιτιστικού αγαθού από το έδαφος του αιτούντος κράτους-μέλους δεν είναι πλέον παράνομη κατά το χρόνο άσκησης της αγωγής.

Άρθρο 8**Περιεχόμενο δικαστικής απόφασης- Δαπάνες εκτέλεσης****(άρθρα 9, 10, 11, 12 της Οδηγίας)**

1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 7, η επιστροφή πολιτιστικού αγαθού διατάσσεται από το αρμόδιο δικαστήριο εάν αποδειχθεί ότι αυτό αποτελεί πολιτιστικό αγαθό κατά την έννοια της παραγράφου 1 του άρθρου 2 και ότι απομακρύνθηκε παράνομα από το έδαφος του αιτούντος κράτους-μέλους.

2. Εφόσον διαταχθεί η επιστροφή του πολιτιστικού αγαθού, το δικαστήριο ορίζει εύλογη αποζημίωση υπέρ του νομέα, ανάλογα με τις συγκεκριμένες περιστάσεις, με την προϋπόθεση ότι αυτός αποδεικνύει ότι επέδειξε τη δέουσα επιμέλεια και προσοχή κατά την απόκτηση του αγαθού. Για να εξακριβωθεί αν ο νομέας επέδειξε τη δέουσα επιμέλεια και προσοχή, λαμβάνονται υπόψη όλες οι συνθήκες απόκτησης και ιδίως η τεκμηρίωση σχετικά με την προέλευση του αγαθού, οι άδειες εξαγωγής που απαιτούνται δυνάμει του δικαίου του αιτούντος κράτους μέλους, ο χαρακτήρας των μερών, το καταβληθέν ποσό, η εξέταση από το νομέα κάθε προσβάσιμου μητρώου για τα κλαπέντα πολιτιστικά αγαθά και κάθε άλλη πληροφορία που θα μπορούσε λογικά να είχε αποκτήσει, και οποιαδήποτε άλλη ενέργεια στην οποία θα είχε προβεί ένα λογικό άτομο υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες.

3. Σε περίπτωση δωρεάς ή κληρονομικής διαδοχής, ο νομέας δεν μπορεί να τύχει ευνοϊκότερης μεταχείρισης από την επιφυλασσόμενη στο πρόσωπο εκείνο από το οποίο απέκτησε το αγαθό.

4. Το αιτούν κράτος-μέλος υποχρεούται να καταβάλει την αποζημίωση της παραγράφου 2, ως προϋπόθεση για την επιστροφή του αγαθού.

5. Οι δαπάνες που προκύπτουν από την εκτέλεση της απόφασης που διατάσσει την επιστροφή του πολιτιστικού αγαθού, καθώς και το κόστος των μέτρων για την υλική συντήρηση του πολιτιστικού αγαθού που αναφέρονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 4 βαρύνουν το αιτούν κράτος-μέλος.

6. Η καταβολή της εύλογης αποζημίωσης της παραγράφου 2 και των δαπανών της παραγράφου 5 δε θίγουν το δικαίωμα του αιτούντος κράτους-μέλους να αξιώσει την απόδοση των ποσών αυτών από τα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για την παράνομη απομάκρυνση του πολιτιστικού αγαθού από το έδαφός του.

Άρθρο 9

Κυριότητα επί του πολιτιστικού αγαθού μετά την επιστροφή του

(άρθρο 13 της Οδηγίας)

1. Η κυριότητα επί του πολιτιστικού αγαθού μετά την επιστροφή του διέπεται από το δίκαιο του αιτούντος κράτους-μέλους.

2. Ο κύριος του επιστραφέντος αγαθού οφείλει να καταβάλει στο Δημόσιο τις δαπάνες ή τα έξοδα, στα οποία υποβλήθηκε αυτό, συμπεριλαμβανομένης της αποζημίωσης που τυχόν καταβλήθηκε στον καλόπιστο νομέα.

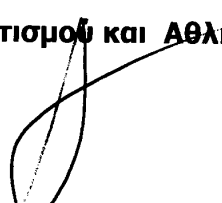
Άρθρο 10**Καταργούμενες διατάξεις****(άρθρα 19, 20 οδηγίας)**

1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργούνται οι διατάξεις του π.δ. 133/1998 και του π.δ. 67/2003.
2. Τυχόν νομοθετικές, κανονιστικές, διοικητικές ή άλλες αναφορές στο π.δ. 133/1998, στο π.δ. 67/2003 (οδηγία 93/7/ΕΟΚ) λογίζονται ως αναφορές στον παρόντα νόμο (οδηγία 2014/60/ΕΕ).

Άρθρο 11**Έναρξη ισχύος νόμου**

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 23-11-2015

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ**Πολιτισμού και Αθλητισμού**
Αριστείδης Μπαλτάς**Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και****Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων**
Νικόλαος Παρασκευόπουλος